

Výroční zpráva za rok 2021

I. Charakteristika organizace

DYS-centrum[®] Praha, z. ú. (dále také **DYS-centrum[®]**) je právnická osoba ustavená za účelem provozování společensky užitečné činnosti a poskytování služeb s takovou činností bezprostředně souvisejících s využitím své osobní a majetkové složky ve veřejném zájmu. **Posláním DYS-centra je řešení problematiky jedinců (dětí, dospívajících i dospělých) se specifickými poruchami učení a chování (dále také SPUCH) a jejich blízkých (rodičů, sourozenců, učitelů).**

Ve své činnosti navazujeme na dlouholetou tradici práce s dětmi se specifickými poruchami učení a/nebo chování, jejíž základy byly v České republice položeny již v šedesátých letech minulého století. Současně se na základě tuzemských i zahraničních příkladů dobré praxe, teorie i výzkumných studií snažíme neustále rozvíjet a zdokonalovat modely péče o uvedenou cílovou skupinu. Kromě práce s dětmi se věnujeme také dospívajícím a dospělým se specifickými poruchami učení a/nebo chování. Z odborného hlediska pokládáme za klíčový odklon od tradičního medicínského přístupu ke SPUCH a prosazujeme naopak tzv. sociální model. Jinými slovy, posun od „nálepkování“ prostřednictvím stanovování diagnóz k vytváření takového studijního a pracovního prostředí i podmínek každodenního života, které podporují rozvoj jedince a hledání způsobů, jak může zvládat různorodé životní situace i nároky školy a práce za využití svých silných stránek. Za důležité také považujeme využívání metod, jež jsou vědecky prověřené a vytvořené na základě stabilních teoretických východisek, tzv. evidence-based.

DYS-centrum[®] vzniklo 2. února 1995. **Podnět k jeho vzniku vzešel od profesora Z. Matějčka**, který v té době postrádal organizaci, jež by doplnila a rozšířila spektrum podpůrných opatření a služeb pro jedince se SPUCH, a rozšířila tak tradiční nabídku služeb státních školských poradenských zařízení. Činnost organizace je zakotvena v zakládací listině.

Rok 2021 byl podobně jako předcházející rok provázen množstvím celostátních protipandemických opatření, která měla bezprostřední dopad i na činnosti DYS-centra. Měnil se způsob a forma vedení vzdělávacích aktivit, byl regulován prodej pomůcek a materiálů v prostorách DYS-centra, v neposlední řadě se proměňovaly i způsoby práce s našimi klienty. Pro mnohé z nich však bylo zásadní udržet s námi pravidelné kontakty, jež se vždy konaly v souladu s aktuálně platnými hygienickými opatřeními.

V roce 2021 tvořily **pracovní tým:**

doc. PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. (psycholožka – diagnostická, poradenská a terapeutická práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. et Mgr. Zuzana Hladíková (psycholožka – diagnostická, poradenská a terapeutická práce s klienty; manažerská a metodická práce)

Mgr. et Mgr. Jana Pechancová (speciální pedagožka a psycholožka – diagnostická, poradenská a terapeutická práce s klienty, konzultace v anglickém jazyce, vedení pobočky DYS-centra v ZŠ Cimburkova)

Mgr. Jaroslava Punčochářová (speciální pedagožka – poradenská a terapeutická práce s klienty)

Mgr. Jana Pálenská (speciální pedagožka – poradenská a terapeutická práce s klienty, konzultace v anglickém jazyce, v červnu 2021 odešla na MD)

Mgr. Daniela Pokorná (psycholožka – dynamická diagnostika)

Mgr. et Mgr. Lucie Chourová (speciální pedagožka – poradenská a reedukační práce s klienty)

Bc. Veronika Pouchová (speciální pedagožka – poradenská a terapeutická práce s klienty)

Bc. Noemi Keřkovská (speciální pedagožka v pobočce DYS-centra v ZŠ Cimburkova – poradenská a terapeutická práce s klienty)

Mgr. Lucie Kubecová (speciální pedagožka v pobočce DYS-centra v ZŠ Cimburkova – poradenská a terapeutická práce s klienty)

Jiřina Nejedlá (administrativní pracovnice; vedení obchodu DYS-centra)

Lucie Klírová (administrativní pracovnice; organizace a pořádání vzdělávacích aktivit DYS-centra; podíl na vedení obchodu DYS-centra)

Mimo uvedený pracovní tým spolupracuje DYS-centrum[®] s dalšími odborníky z řad psychologů, speciálních pedagogů, učitelů, logopedů, neurologů, pediatrů, rehabilitačních pracovníků apod., kteří se podílejí na péči o klienty DYS-centra, nebo v DYS-centru lektorují kurzy a další vzdělávací aktivity pro odbornou veřejnost.

Orgány ústavu jsou **ředitelka a správní rada**. V roce 2021 byla ředitelkou doc. PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D. Členy správní rady byli:

- ✓ Jiřina Nejedlá
- ✓ Mgr. Pavel Dosoudil
- ✓ Mgr. Jana Strnádková

Dále je členkou vedení DYS-centra **zástupkyně ředitelky**, Mgr. et Mgr. Zuzana Hladíková. Mezi ředitelku a zástupkyní ředitelky jsou rozděleny povinnosti i pravomoci související s managementem DYS-centra. Ve většině úkonů jsou navzájem zastupitelné.

II. Činnost DYS – centra

Aktivity organizace byly v roce 2021 realizovány v následujících oblastech:

1. Poradenská činnost

DYS-centrum[®] nabízí klientům **komplexní diagnostiku specifických poruch učení a/nebo chování**, případně dalších výukových obtíží. Kromě tradičních vyšetření nabízí DYS-centrum[®] jako jedna z mála organizací v ČR také tzv. **dynamické vyšetření**. Využívá pro to diagnostické nástroje několika autorů – R. Feuersteina, D. Tzuriela, C. Lidz. Mimo to probíhají na základě poptávky klientů některá vyšetření také v anglickém jazyce za využití původních anglických či amerických diagnostických nástrojů. Diagnostika je nabízena všem věkovým kategoriím.

Nejrozsáhlejší složku spolupráce s klienty představují **terapeutické a rozvíjecí (kognitivní trénink, reedukace) aktivity**, které jsou realizovány od předškolního věku do období dospívání, případně i s dospělými. U klientů navštěvujících základní a střední školy se zaměřujeme na tzv. reedukace, nácvik studijních postupů a strategií, hledání kompenzačních mechanismů. U dětí předškolního věku podporujeme rozvoj schopností a dovedností potřebných pro úspěšné zahájení školní docházky.

DYS-centrum^o zařazuje do práce s klienty tradiční, dlouhodobě osvědčené postupy, které kombinuje s novými, vědecky prověřenými přístupy. Hlavní snahou je minimalizovat obtíže související s problematikou SPUCH a současně vyzdvihnout a rozvinout silné stránky jedince. V rámci **individuální terapeutické péče** pracujeme podle metodických materiálů tuzemských i zahraničních odborníků. Tradiční aktivity s dětmi i dospívajícími rozšiřujeme o využití specializovaných počítačových programů či jiné formy využití moderních technologií (v současné době například tabletů nebo programů pro převod mluveného slova na text). Významným předpokladem volby nových metod pro práci s klienty je jejich zaštitění odbornou vědeckou komunitou a prověření výzkumnou činností (tzv. na výzkumu založené metody). Zcela odmítáme využívání nedůvěryhodných metod, které jsou založeny na dojmech a nerelevantních východiscích.

V roce 2021 nabízelo DYS-centrum^o klientům následující služby:

- ✓ **komplexní reedukace** specifických poruch učení a/nebo chování;
- ✓ **rozvíjecí cvičení** pro děti předškolního věku;
- ✓ **ucelené rozvíjecí programy** na podporu vybraných kognitivních funkcí pro děti v předškolním věku i školou povinné (např. program **HYPO, MAXÍK, ROPRATEM**);
- ✓ **grafomotorický nácvik**;
- ✓ **Feuersteinova metoda instrumentálního obohacování**;
- ✓ **Já na to mám!** – program rozvoje učebních strategií pro studenty středních škol s dyslexií.

Většinu činností s dětmi předškolního a mladšího školního věku absolvují také **rodiče**, neboť jejich zapojení do práce s klienty pokládáme za klíčové pro úspěšné zvládnutí obtíží. Klienti navštěvují DYS-centrum^o v nejkratším intervalu 2x týdně, maximálně pak 1x za měsíc. V mezidobí je nesmírně důležitá průběžná domácí práce rodičů s dětmi, která probíhá nenásilnou, převážně hravou formou a využívá metody, které přispívají k rozvoji dětí, pokud se tradiční školní postupy stanou neúspěšnými.

V roce 2021 iniciovalo spolupráci s DYS-centrem **256 nových klientů**. **Přímé práci** s dětmi, dospívajícími či dospělými se SPUCH bylo v průběhu roku věnováno **1321 hodin**, které v různém rozsahu navštívilo **196 klientů**. Nejvyšší počet návštěv v průběhu roku činil 34 hodin. Množství klientů i přímé práce s nimi bylo jednoznačně ovlivněno uzavřením škol i dalšími protipandemickými opatřeními. Kromě standardních setkání s klienty tváří v tvář jsme začali intenzivněji využívat také terapie v podobě on-line setkání. Diagnostická činnost se konala vždy prezenčně.

2. Konzultační činnost

DYS-centrum^o nabízí konzultace **rodičům dětí i dospívajících** se SPUCH, kteří se na nás obracejí s žádostí o pomoc, dále **dospělým**, kteří čelí specifickým poruchám učení a/nebo chování v pracovním procesu nebo v průběhu dalšího vzdělávání (dálkového studia SŠ, vysokoškolského studia), a v neposlední řadě **učitelům**, poradenským pracovníkům či dalším vychovatelům dětí a dospívajících se SPUCH. Počet jednorázových konzultací v roce 2021 činil 70.

3. Vzdělávací činnost

DYS-centrum® Praha z. ú. je **akreditované pracoviště MŠMT** a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nabízí každoročně několik desítek kurzů, seminářů i pracovních dílen v různém rozsahu. Lektory kurzů jsou především psychologové, speciální pedagogové a učitelé s dlouholetou praxí a zkušenostmi v oblasti specifických poruch učení a chování.

V roce 2021 DYS-centrum® uspořádalo následující vzdělávací akce:

- ✓ ACFS – zaškolení v užívání diagnostického nástroje (realizován 2x)
- ✓ CAS 2 – zaškolení v užívání diagnostického nástroje (realizován 2x)
- ✓ Dyskalkulie – reedukace – mladší a starší školní věk
- ✓ Dyslexie a dysortografie prakticky
- ✓ Dyslexie jako celoživotní zátěž aneb dyslexie od kolébky až do hrobu
- ✓ Hraj, co chceš – rozvoj asociačního myšlení a paměti
- ✓ HYPO – Prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku
- ✓ Jak (pře)žít s ADHD
- ✓ Kurz administrátorů testů kognitivních schopností Woodcock-Johnson IV (realizován 4x)
- ✓ Lezení – základ grafomotoriky
- ✓ Matematika názorně nejen pro žáky s dyskalkulií
- ✓ Metoda dobrého startu (realizována 2x)
- ✓ Metody vyučování čtení
- ✓ Podpůrná opatření u žáků se SPU
- ✓ Program pro rozvoj pracovního tempa (ROPRATEM)
- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku
- ✓ Rozvoj percepčně kognitivních funkcí u dětí předškolního věku
- ✓ Signály SPU na počátku školní docházky (Test rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky) (realizováno 2x)
- ✓ Specifické poruchy učení a chování a jejich náprava
- ✓ SPU a výuka matematiky (prevence a náprava)
- ✓ Využití relaxačních technik při práci s dětmi zvláště s ADHD, ADD ve vyučování
- ✓ Žáci se specifickými poruchami učení a chování a efektivní strategie učení (zejména na 2. stupni ZŠ)

Kromě tradičních vzdělávacích akcí, které jsou akreditovány MŠMT ČR, jsme v říjnu 2021 uvítali v DYS-centru profesora Davida Tzuriela, která uspořádal čtyřdenní workshop pro zájemce o seznámení s jeho autorskými metodami dynamické diagnostiky. Kurz se konal pod názvem *Dynamické vyšetření dětí předškolního a mladšího školního věku*. Uskutečnil se v anglickém jazyce a byl simultánně tlumočen.

V neposlední řadě nabízí DYS-centrum® také vzdělávání vysokoškolských poradenských pracovníků, kteří se věnují studentům s dyslexií. V roce 2021 byl jedenkrát organizován kurz *Já na to mám! Program rozvoje učebních strategií pro studenty VŠ s dyslexií*.

Na všech uvedených vzdělávacích akcích bylo dohromady **proškoleno 527 frekventantů**. Vzdělávací akce navštěvují nejen učitelé, ale také školští poradenská pracovníci, rodiče našich klientů a studenti vysokých škol. Všechny kurzy a semináře probíhaly v souladu s epidemiologickými opatřeními, některé z nich bylo z uvedených důvodů nutné transformovat do distanční formy a uskutečnily se on-line.

Studenti psychologie a speciální pedagogiky v roce 2021 rovněž využívali nabídku stáží a náslechnů v průběhu přímé práce s klienty.

V roce 2021 obdrželo DYS-centrum® akreditaci, resp. prodloužení akreditace, MŠMT ČR na vzdělávací akce:

- ✓ Čtení baví každého – prevence specifických poruch učení na počátku školní
- ✓ Diagnostika dovedností předškoláků
- ✓ Dyslexie jako celoživotní zátěž aneb dyslexie od kolébky až do hrobu
- ✓ Dyspraxie, vývojová porucha koordinace
- ✓ Hraj, co chceš – rozvoj asociačního učení a paměti
- ✓ HYPO – prevence SPUCH v předškolním a raném školním věku
- ✓ Jak trénovat paměť, aby se nám lépe učilo
- ✓ Jak vést reedukační skupiny na ZŠ pro integrované dítě se SPUCH
- ✓ Klady a zápory hyperaktivity od raného věku do dospělosti
- ✓ Kognitivní stimulace paměti a pozornosti prostřednictvím intervenčního programu PAMIS
- ✓ Metoda dobrého startu
- ✓ Neukázněný a neprospívající žák (neučí se a ještě zlobí)
- ✓ Podpůrná opatření u žáků se SPU
- ✓ Pohádky pro společné čtení
- ✓ Práce s výchovnými problémy ve třídě
- ✓ Práce se stresem ve škole (pro učitele žáků se SPUCH)
- ✓ Rozvoj grafomotoriky u dětí předškolního a mladšího školního věku
- ✓ Rozvoj vnímání dítěte předškolního věku
- ✓ Specifické poruchy učení a chování a jejich náprava
- ✓ Specifické poruchy učení a chování u žáků základních uměleckých škol
- ✓ Školní zralost a zápis do školy
- ✓ Využití relaxačních technik při práci s dětmi zvláště s ADHD, ADD...

4. Informační a publikační činnost

V roce 2021 pokračovalo DYS-centrum® ve své publikační činnosti. Vzhledem k vysokému množství odběratelů bylo nutné dotisknout pracovní listy **Zrakové vnímání: Optická diferenciacce, díly I i II, Jedním tahem, Orientace v čase, Číselná řada do 1 000, 2. díl.**

Informovanost o problematice SPUCH jsme rozšiřovali také prostřednictvím **konference DYSKORUNKA**. V roce 2021 se uskutečnila dokonce dvakrát. 4. února 2021 proběhla konference v on-line formátu, do které byla transformována konference původně plánovaná na listopad 2020, kdy se z důvodu pandemie nemohla uskutečnit. Celodenní konference proběhla ve dvou paralelních sekcích. Uskutečnilo se sedmáct přednášek, jichž se účastnilo bezmála sto zájemců.

25. listopadu 2021 jsme uspořádali konferenci DYSKORUNKA naživo, dokonce s mezinárodní účastí. V kongresových prostorách hotelu Duo se sešlo více než sto odborníků, což bylo vzhledem k tehdejší pandemické situaci pokládáno za významný úspěch. Uskutečnilo se dvacet tři přednášek ve třech paralelních sekcích, z nichž jedna byla organizována v anglickém jazyce a simultánně tlumočena. Přednášeli na ní kolegové z mezinárodního projektu ASUMIE, jehož je DYS-centrum® partnerem.

III. Zapojení DYS-centra do aktivit externích organizací

V roce 2021 pokračovala **spolupráce s firmou Propsyco, s.r.o.**, která vydává diagnostické metody **ACFS, CAS2 a WJ IV**. DYS-centrum[®] pořádá kurzy nezbytné pro osvojení administrace diagnostických nástrojů a interpretace výsledků.

DYS-centrum[®] Praha dále rozvíjelo svoji pobočku ve spolupráci se **ZŠ Cimburkova**. Za podpory **MČ Praha 3** jsme v **Centru pro malé i velké čtenáře** uspořádali v červnu 2021 třináct předprázdninových čtenářských dílen, kterých se zúčastnilo více než 250 žáků z různých školy Prahy 3.

DYS-centrum[®] Praha již tradičně umožňuje realizaci výzkumných studií studentům VŠ i akademikům. Výzkumy se zaměřují především na oblast kognitivního rozvoje, prověřování intervenčních metod, standardizaci diagnostických nástrojů a pochopitelně přímo na problematiku specifických poruch učení a chování.

IV. Hospodaření v roce 2021

V roce 2021 činily celkové **příjmy** DYS-centra **5.969.567 Kč** (včetně grantové podpory). Nejvýznamnější podíl představovaly platby za prodej metodických materiálů, vzdělávací aktivity a grantová podpora. Nezanedbatelnou součástí byly rovněž příjmy od klientů za diagnostickou, reedukační a konzultační činnost.

Výdaje v roce 2021 činily **7.235.199 Kč**. Nejvýznamnější položky této kategorie představovaly nákup zboží a mzdy zaměstnancům DYS-centra, nájem, nákup vybavení a provozní režie.

Do hospodaření DYS-centra se bohužel začala odrážet dlouhodobá celosvětová pandemie a opatření z ní plynoucí.

V. Dotace a granty

V roce listopadu 2021 DYS-centrum[®] ukončilo mezinárodní projekt v rámci programu Erasmus+, nazvaný „A for Apps“. Dalšími partnery projektu jsou odborné organizace z Nizozemska, Belgie a Velké Británie. Českou republiku kromě DYS-centra reprezentovala Univerzita Karlova a ZŠ Zeleneč. Jedním z hlavních cílů projektu byla adaptace a prověření aplikace KARATON na podporu nácviku plynulého čtení. V průběhu prvního pololetí roku 2021 proběhlo intenzivní pilotování Karatonu ve dvou základních školách.

Posledním rokem bylo DYS-centrum[®] zapojeno také do mezinárodního projektu C-DAOEF (Development of computerized adaptive applications for the dynamic assessment and enhancement of executive functions in students with neurodevelopmental and learning disorders), který byl opět realizován v rámci programu Erasmus+. Další partneři byly univerzity a odborné instituce ze Španělska, Kypru, Nizozemí a Slovenska. Vznikla on-line platforma, na které byly vytvořeny diagnostické nástroje dynamického testování. V průběhu celého roku probíhaly adaptace metod a jejich pilotní ověřování.

Druhým rokem je DYS-centrum® zapojeno také do mezinárodního projektu ASUMIE (Additional support and Mediated learning in Inclusive education) financovaného programem Erasmus + KA2, jehož cílem je sdílet znalosti a vybudovat mezinárodní síť další podpory inkluzivního vzdělávání pro děti a dospívající se speciálními potřebami. Partneři projektu jsou kromě ČR Belgie, Bulharsko, Itálie, Norsko, Slovinsko a Portugalsko.

Zpracovala doc. PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.
(ředitelka)